

Stary Port w Małym Rzymie

Prezentowane obok zdjęcie, wykonane 18 października 2012 r. przez MGGP Aero, przedstawia fragment Sandomierza, który dzięki swojemu położeniu na siedmiu wzgórzach nazywany jest często polskim Małym Rzymem. Z racji lokalizacji nad brzegiem Wisły średnio-wieczne miasto wykorzystywało rzekę jako naturalny szlak transportowy. W drugiej połowie XIX w. zaborcy rosyjscy wykonali prace regulacyjne, których efektem było wyprostowanie koryta Wisły. Rzeka odsunęła się o kilkadziesiąt metrów od sandomierskiej skarpy, przez co miasto zostało pozabawione miejsc, gdzie tradycyjnie cumowały statki. Rosjanie zmuszeni zostali do zbudowania w starorzeczu nowego portu, który funkcjonuje do dzisiaj (ukazany na zdjęciu).

Jednolita kolorystycznie przestrzeń o gładkiej strukturze to woda. W południowo-wschodniej części zdjęcia widoczny jest południowy brzeg Wisły, tuż obok którego rosną drzewa. Ich cień przysłania częściowo linię brzegową, wchodząc jednocześnie na wodę [A]. Od brzegu w stronę rzeki wystaje ostroga [B], której zadaniem jest odsunięcie nurtu rzeki od nabrzeża. Tuż za nią widzimy jasną plamę piasku zdeponowanego w tym miejscu przez Wisłę. Szerokość rzeki możemy oszacować, porównując ją z obiektami, których przybliżone wymiary znamy (np. szerokość drogi, długość autobusu).

Pas wody odchodzący w północno-zachodnim kierunku to kanał portowy, którego brzegi u wlotu umocnione zostały płytami betonowymi. Widoczne są one jako ułożone równoległe do siebie niewielkie, prostokątne obiekty o jasnym lub nieco ciemniejszym fototonie – w zależności od ekspozycji na słońce [C].

Między wodami Wisły i kanału portowego znajduje się bulwar im. Marszałka Piłsudskiego. Już przed II wojną światową tereny te były popularne wśród mieszkańców, funkcjonował tu port rzeczny i odbywały się miejskie imprezy. Po wojnie miejsce straciło swój urok, lecz w ostatnich latach dzięki dofinansowaniu unijnemu zostało poddane rewitalizacji. Dzisiaj jego zagospodarowanie przyciąga na zdjęciach lotniczych wzrok. Liczne alejki i promenady przecinają się, tworząc geometryczne kształty. Ich szerokość oraz pokrycie są zróżnicowane – zależą od funkcji, jakie mają pełnić ciągi komunikacyjne. Wyraźnie jaśniejszy fototon w porównaniu z asfaltową drogą biegnącą na północ od portu sugeruje, że zostały wybrukowane najprawdopodobniej kostką granitową. Po zachodniej stronie drogi łączącej bulwar z miastem znajdują się parkingi. Warto zwrócić uwagę na ich nieco ciemniejszą barwę niż sąsiadująca jezdnia [D]. Najprawdopodobniej wyłożone zostały płytami ażurowymi. Kształt miejsc parkingowych sugeruje, dla jakich pojazdów zostały zaprojektowane – warto porównać wielkość i kształt miejsca oznaczonego literą [E] z wymiarami autobusu [F] zaparkowanego na parkingu po przeciwnej stronie bulwaru.

W północnej części znajduje się przystań dla sprzętu pływającego. Ze względu na znaczne wahania poziomu wody w rzece zastosowano tutaj pomosty pływające zacumowane do brzegu (podłużny jasny obiekt o jednolitej barwie) [G]. Pomost ma zróżnicowany kształt, bo w sezonie cumuje przy nim sprzęt różnego rodzaju (np. rowerki wodne, łódzie czy kajaki). Na południe od pomostu biegną dwie równoległe ścieżki. Uwagę zwraca jasność terenów zie-

lonych, które w przeważającej części pokrywają bulwar. Obszar między ścieżkami a pomostem ma wyraźnie ciemniejszy fototon świadczący o zacieleniu, co spowodowane jest kierunkiem padania promieni słonecznych i znacznym nachyleniem terenu. Warto też zwrócić uwagę na schody łączące obie ścieżki i pomost – jaśniejszy fragment w ich połowie to podest [H]. W chwili wykonania zdjęcia wypożyczalnia sprzętu wodnego prawdopodobnie była już nieczynna. Przy pomoście przycumowane są jedynie dwie niewielkie łódzie [I], a pozostały sprzęt złożono w okolicy budynku [J]. Można tam dostrzec około dziesięciu niewielkich różnokolorowych obiektów (białe, niebieskie, pomarańczowe kadłuby).

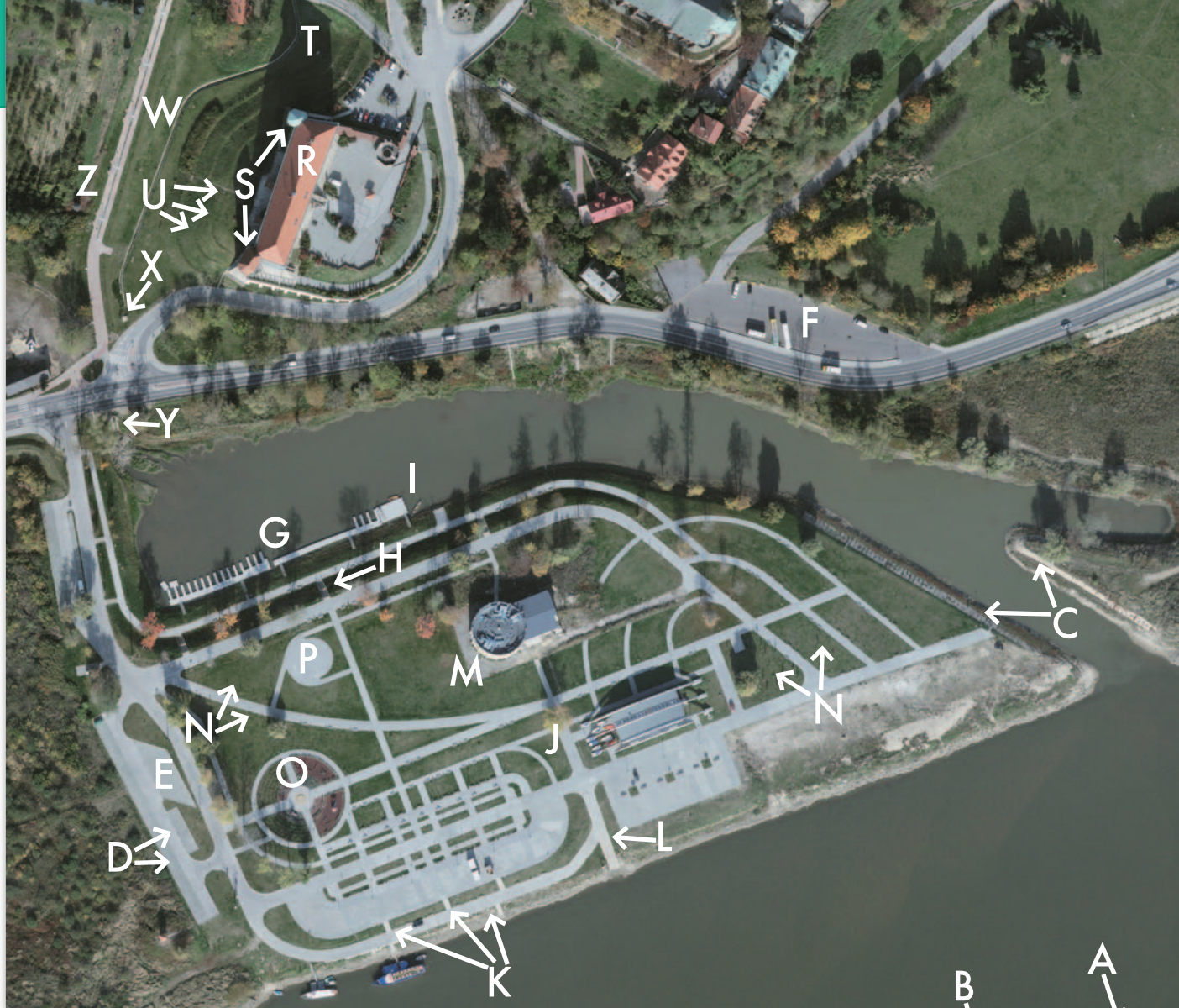
Wspomniany budynek (J) cechuje się niebanalną formą architektoniczną, co można stwierdzić, analizując kształt jego cienia. Możemy sobie również wyobrazić, jak w przybliżeniu wygląda bryła obiektu od strony Wisły – wydaje się, że jest ona zawieszona na elementach w kształcie łuku. Na południe od niego znajduje się plac, pośrodku którego widoczne są trzy zielone prostokątne miejsca z pojedynczymi, niedawno zasadzonymi drzewami (niewielkie, ale widoczne cienie).

Południową część bulwaru oświetla słońce, dlatego występowanie nachylenia terenu nie jest łatwe do interpretacji. Możemy to jednak stwierdzić po obecności kilku wąskich i jasnych obiektów – schodów łączących alejki z brzegiem Wisły [K]. Tuż przy nich przycumowały dwa statki, dziobami w kierunku zachodnim. Cień statku po prawej stronie jest znacznie dłuższy od cienia statku sąsiedniego – co sugeruje, że po-

siada on dwa pokłady. Za to statek po lewej ma zadaszony pokład, o czym świadczy jednolity jasny kolor i gładka struktura. Port nie posiada infrastruktury innej niż turystyczna, dlatego można stwierdzić, że obie jednostki są statkami pasażerskimi, oferującymi rejsy po Wiśle.

W środkowej części bulwaru widoczna jest alejka schodząca prostopadle wprost do rzeki [L]. Jest to ślip, czyli pochylnia do spuszczenia na wodę i wyciągania z niej łodzi.

Na terenie bulwaru jest jeszcze jeden spory budynek składający się z dwóch części – rotundy i skierowanej na wschód prostokątnej części przykrytej dwuspadowym dachem (widoczna kalenica) [M]. Struktura dachu rotundy nie jest gładka, znajdują się tam najprawdopodobniej urządzenia wentylacyjne. Funkcję tego budynku trudno określić na podstawie zdjęć lotniczych, może się w nim mieścić np. restauracja. Teren wokół nie został uporządkowany jak w pozostałej części bulwaru. Alejki „urywają się” w okolicy obiektu, co może świadczyć o tym, że obiekt ten istniał jeszcze przed rozpoczęciem prac rewitalizacyjnych. Podobna sytuacja miała miejsce z rosnącymi tutaj wcześniej drzewami, które zostały wkomponowane w projekt architektoniczny. Większość z nich jest dobrze widoczna, są zróżnicowane gatunkowo – warto zwrócić uwagę na barwę koron, ich kształt oraz kształt rzucanego przez nie cienia, szczególnie dobrze widocznego na wodzie. Na terenach zielonych bulwaru możemy dostrzec niewielkie, ciemniejsze od otoczenia kreski o podobnej długości, ustawione w jednym kierunku [N]. Są to cienie niedawno zasadzonych drzew, a lokali-

zaczęć pnia wyznacza początek kreski od strony padania promieni słonecznych.

Zwróćmy jeszcze uwagę na dwa charakterystyczne elementy w tej części zdjęcia. Pierwszy z nich to skrzyżowanie dwóch alejek otoczone dookoła ścieżką [O]. Dwie ćwiartki terenu wewnątrz koła mają bardzo podobną barwę – odcienie brązu, pozostałe zaś odcienie zieleni. Struktura obiektów jest drobnoziarnista i w tej skali trudno jednoznacznie zinterpretować, co dokładnie znajduje się wewnątrz. Po prawej widoczne są małe elementy o różnym kształcie, można więc sądzić, że jest to np. plac zabaw dla dzieci. Drugi wspomniany obiekt jest również w kształcie koła, od którego odchodzą trzy alejki [P]. Wygląd tego miejsca oraz jego usytuowanie mogą sugerować, że ten utwardzony plac pełni funkcję sceny plenerowej.

Poza portem znajduje się jeszcze wiele elementów, które można byłoby podać fotointerpretacji. Zwrócimy jednak uwagę tylko na kilka. Pierwszy to zamek królewski z dachem krytym dachówką [R]. Po dwóch jego stronach widoczne są baszty [S], północna pokryta miedzianą blachą (błękitny fototon). Zamek zbudowano na wysokiej skarpie wiślanej. Na zdjęciu występowanie tego wzniesienia możemy określić pośrednio. Wskazuje na to bardzo długi cień, którego długość zależy w tym przypadku od ukształtowania terenu (wysokość zamku, poza basztami, jest stała, natomiast cień jest dłuższy w północnej części) [T]. Kolejną wskazówką, że mamy do czynienia ze wzniesieniem, jest obszar po zachodniej stronie zamku, gdzie na trawie widoczne są równoległe naprzemianległe wąskie i szerokie pasy [U]

przypominające izololinie. Wąskie paski są podobne do tarasów rolniczych i stabilizują skarpę oraz ograniczają erozję. Proszę zwrócić uwagę na ich jasność w zależności od ekspozycji. Czy jest stała, czy zmienna, i o czym to świadczy? Trzecim wskaźnikiem jest droga biegnąca dookoła zamku, która łagodnie pokonuje różnicę wysokości między podnóżem a szczytem wzniesienia.

Kierunek nachylenia terenu a zarazem oś doliny wskazuje uregulowany ciek płynący na zachód od zamku [W]. Jego koryto widoczne jest jako jasna stosunkowo prosta linia o łagodnych łukach. Tuż przed drogą ciek znika [X] w podziemnym kanale (przepuście), którego wylot znajduje się w miejscu oznaczonym literą [Y]. Linia brzegowa jest tu mocno porozcinana i nieregularna. Spowodowane jest to działalnością płynącej wo-

dy, w zależności od przepływu – na przemian akumulacji i erozji. Na zdjęciu jest jeszcze jeden przepust – jego lokalizację proszę określić samodzielnie. Na zachód od koryta ciek znajduje się droga [Z] różniąca się barwą od innych ciągów komunikacyjnych. Na podstawie jej przebiegu, powiązań z obiektami na zdjęciu (asocjacji), proszę spróbować określić jej funkcję.

Sandomierz to niezwykle piękne miasto z bardzo bogatą historią. Ostatnio do atrakcji turystycznych dołączył prezentowany na zdjęciu bulwar. Czy proces rewitalizacji tego miejsca zakończy się sukcesem – o tym zdecydować mieszkańcy oraz turyści, a więc również i my.

Sławomir Mleczko
MGPP Aero